

Віталій СЕРЕДА

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»

спеціальності 073 «Менеджмент»

Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.**,

д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту,

публічного управління та адміністрування,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

ЗАХОДИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ВИКОНАННІ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

Моніторинг цільових показників розвитку організаційного механізму державного регулювання соціального захисту населення дозволяє органам соціального захисту населення оперативно фіксувати зміни в соціальному положенні різних категорій громадян на рівні регіону. Це забезпечить можливість такого ж оперативного коригування регіональної соціальної політики. І якщо раніше система моніторингу була бажаним елементом системи державного регулювання соціального захисту на регіональному рівні, то після набуття чинності закону система моніторингу — обов'язкова умова реалізації соціального захисту. Сенс і значення більшості соціальних технологій - знаходиться в оптимізації управлінського процесу, виключенні з нього тих видів діяльності, які не є необхідними для отримання передбачуваного соціального результату.

Соціальна технологія за своїм змістом відрізняється наявністю алгоритмізованих, стандартизованих засобів і процедурних прийомів формування і реалізації соціальних, програм, соціо-технічних проєктів. Структура соціальної технології характеризується наявністю заданого алгоритму, стандарту діяльності, послідовності операцій, змісту і логіки рішення конкретної задачі [1].

У застосуванні до потреб соціальної сфери і соціального захисту населення в якості інформаційно-соціальної моделі пропонується

моніторингове спостереження соціального простору, та соціальними технологіями, що обумовлено наступними аргументами:

1. Системна криза в суспільстві вимагає комплексного підходу до аналізу його причин і мобілізації зусиль для забезпечення соціальної безпеки населення, тобто такого стану усієї сукупності чинників життєзабезпечення і відтворення соціальних суб'єктів, яке на мінімальних рівнях надійно гарантувало б виживання і стабілізацію суспільства. Технологія моніторингу покликана жорстко відстежувати: які соціальні групи, сім'ї виявляються нижче цього (законодавчо затвердженого) рівня, яким з них потрібна екстрена допомога. Таким чином реалізується найважливіша функція соціальної сфери - захисна.

2. Іншим найважливішим напрямом діяльності органів управління є прогнозування тенденцій розвитку соціальних стосунків і процесів в суспільстві і розробка на цій основі науково - обґрунтованих програм соціального захисту населення і розвитку потенціалу соціальної сфери.

3. Соціальна поведінка людини, а тим більше - групи, обумовлені безліччю об'єктивних і суб'єктивних чинників і передумов, інтегрованих між собою і пов'язаних з конкретними внутрішніми потребами і цілями діяльності. Соціальний моніторинг має важливу перевагу: він органічно зв'язує об'єктивні і суб'єктивні характеристики поведінки суб'єкта, що дозволяє забезпечувати найбільш цілісне відображення усієї сукупності чинників, що обумовлюють поведінку усіх взаємодіючих суб'єктів.

4. Як інформаційна база соціального моніторингу використовуються різні види інформації: матеріали соціальної статистики, дані соціального паспорта регіону, оперативних бюджетних обстежень сімей і інші джерела інформації. Створена система первинних показників базується на прийнятих і затверджених в якості звітних в системі Держкомстату даних, аналітичних - обчислюються по науково обґрунтованих і офіційних методиках тих відомств, які здійснюють контроль початкових даних. Створення таких банків інформації

вимагає інтереси державного регулювання системою соціального захисту населення [2, с.116].

Моніторинг як метод наукового пізнання є сукупністю аналітичних прийомів і процедур, що забезпечують регулярне спостереження, фіксацію і дослідження строго обмеженого стандартного набору соціальних показників з подальшим їх аналізом і оцінкою на основі загальноприйнятих критеріїв і нормативів. Це забезпечує динамічне спостереження соціальних процесів, їх діагностику і прогнозування [3]

Пропонований соціальний моніторинг орієнтований на систематичний аналіз і прогнозування процесів соціального захисту населення на різних структурних рівнях функціонування державних органів управління цими процесами як єдиною цілісною системою. Соціальні процеси як предметне поле моніторингового нагляду можуть бути представлені у формі динамічно функціонуючої сукупності соціальних стосунків, що виникають, між взаємодією суб'єктами. У ряді цих стосунків можуть бути виділені наступні їх види:

- трудові стосунки, які виникають між працівниками і соціальнопрофесійними групами у рамках спільної виробничої діяльності;
- соціально-економічні стосунки, що розгортаються в суспільстві і трудових колективах між індивідами і групами з приводу привласнення засобів і результатів спільної виробничої діяльності;
- соціально-виробничі відношення між групами і індивідами в соціальній сфері з приводу диференціації соціальних статусів і відмінностей в рівні і якості життя, структури сімейних доходів і бюджетів, способу життя;
- соціально-політичні стосунки, що протікають між індивідами і групами у зв'язку з їх суспільно-політичним статусом, приналежністю до владних структур і суспільно-політичних рухів, партій, організацій;
- культурно-духовні стосунки, що виникають між індивідами і групами у сфері духовних цінностей, інформаційних потреб, культурно-естетичних перевагах, досугової діяльності;

- соціально-психологічні стани і стосунки — емоційно забарвлені стосунки індивідів і груп під впливом їх настроїв, переживань, спрямувань;

- соціально-управлінські стосунки, які виникають між індивідами з приводу використання влади в інтересах регуляції взаємодії суб'єктів, а також відношення керівництва і підпорядкування, субординації і координації, авторитету і лідерства, виконавською дисципліни, вироблення, прийняття і реалізації заходів адміністративної дії в процесах спільної трудової діяльності і побуту [4, с. 309].

Структурно-функціональна схема моніторингу, відбиваючи і фіксує названі вище соціальні процеси у рамках регіону, є системою відносно самостійних інформаційних блоків, що утворюють сім основних підсистем соціальних показників. У концептуальному плані уся система соціальних показників моніторингу повинна спиратися на генеральний критерій соціальної безпеки населення і його гарантованого захисту. Соціальною безпекою — цей такий стан усієї сукупності чинників життєзабезпечення і відтворення соціальних суб'єктів, що створює громадську цілісність, яке хоч би на мінімальних рівнях, надійно гарантує виживання і стабілізацію суспільства, використовує необхідні передумови існування, розвитку, відтворення усієї сукупності соціальних, суб'єктів суспільства як динамічно функціонуючої цілісності.

Серед цих чинників найважливішими є такі як: зайнятість населення, соціально прийнятний рівень і якість життя, підтримка здоров'я і так далі. Відповідно до такої цільової установки моніторинг повинен забезпечити рішення наступних функціональних завдань : інтеграція даних соціальної статистики, бюджетних обстежень сімей, опитувань населення, моніторингових спостережень в комплексних стандартних показниках, що динамічно відбивають як об'єктивну сторону соціальної захищеності (зайнятість, рівень і якість життя, майновий статус і так далі), так і суб'єктивну (соціальне самопочуття, тривожність, напруженість, толерантність і так далі); регулярний

огляд, аналіз, прогнозування процесів соціального захисту населення в заданому соціальному просторі (місто, район, регіон).

Завдання моніторингу цільових показників розвитку соціального захисту населення на рівні регіону включають наступні:

- організація спостереження за цільовими показниками в період дії програми; - отримання достовірної і об'єктивної інформації про кількісні і якісні показники цільової програми;

- об'єднання різних інформаційних джерел про цільові показники; - оцінка кількісних і якісних показників у ході дії програми; - оцінка ефективності і результативності досягнення цілей і виявлення нових проблем стратегічного характеру;

- аналіз отриманої інформації, формування інформаційної бази для виявлення причин зміни соціальних процесів в регіоні;

- забезпечення в установленому порядку органів соціального захисту інформацією. Організаційний механізм державного регулювання з моніторингу цільових показників розвитку соціального захисту населення на рівні регіону - комплекс заходів, спрямований на узагальнення і систематизацію інформаційних даних про кількісні і якісні показники, необхідні для оцінки і аналізу ефективності і результативності цільових програм [5, с.47].

Список використаних джерел

1. Халецька А.А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління: Монографія. Донецьк: Юго-Восток. 2010. 430 с.

2. Шниптева А. Державне регулювання гуманітарною сферою у добу глобалізації. *Координати управління* :збірник наукових праць / за ред. проф. Д. Дзвінчука. Вип. 2. Івано-Франківськ: «Місто НВ», 2012. С.194-201.

3. Лопушняк Г. Удосконалення класифікації пільг в Україні. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. 2011. № 18 (1). С. 392-393.

4. Шевчук П.І. Соціальна політика: Навч. посіб. Львів: Вид-во «Світ», 2003. 400 с.

5. Туленков М.В., Шайгородський Ю.Ж. Політика соціального захисту: Монографія. К.: Центр соціальних комунікацій, 2011. 184 с.

6. Чикуркова А.Д. Теоретичні аспекти аналізу ринку робочої сили. *Економіка АПК*. 2010. Вип. 6. С. 50-55.